

Duits gebied zou worden uitgebreid. Over het algemeen wensten de voorstanders van annexatie dat de daar wonende Duitsers met achterlating van al hun bezittingen zouden worden uitgewezen – sommigen meenden evenwel dat men van die Duitsers Nederlanders zou kunnen maken. Een breed samengesteld Nederlands Comité voor Gebiedsuitbreiding, waarin zich onder voorzitterschap resp. vice-voorzitterschap van de oud-ministers ir. J. van den Broek en jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude leden van alle staatkundige stromingen (behalve de communisten) hadden verenigd, roerde de trom, maar toen het kabinet-Schermerhorn eind september '45 een eerste rapport van een inmiddels ingestelde Staatscommissie voorgelegd kreeg, bleek dat deze commissie in meerderheid alle grootscheepe annexatie had afgewezen. Tegen die achtergrond kreeg van Kleffens, opnieuw minister van buitenlandse zaken¹, weinig steun voor zijn denkbeeld om Nederland aan de oostgrens in het noorden en zuiden uit te breiden met gebieden, tezamen 10 000 vierkante kilometer groot (omstreeks een derde van Nederland) en met een bevolking van ca. anderhalf miljoen zielen – die bevolking zou in drie jaar het geannexeerde gebied moeten verlaten. Vervolgens ging de Staatscommissie opnieuw aan het werk. Zij adviseerde in mei '46 tot een reeks grenscorrecties waarbij ca. zeventhonderdvijftigduizend Duitsers, allen in landelijke gebieden wonend, betrokken zouden zijn – hen zou men moeten assimileren. Toen het kabinet-Beel in oktober '46 de definitieve verlangens aan Londen en Washington kenbaar maakte, bleken die aanzienlijk verder te zijn beperkt: beperkt tot grenscorrecties ten aanzien van gebieden waar ca. honderdtwintigduizend Duitsers woonden; men ging er daarbij van uit dat veruit de meesten dezer zouden wegtrekken. Ook maakte het kabinet-Beel een aantal wensen op economisch gebied kenbaar.

In West-Duitsland was sprake van breed verzet tegen alle annexatie en Londen en Washington maakten geen haast. In '48 bleek dat Nederland in de vorm van herstelleveranties niet veel meer zou krijgen dan één duizendste van de geclaimde materiële schade en toen begin '49 bekend werd, welke grenscorrecties waren aanvaard, was bij de vroegere voorstanders van annexatie de teleurstelling groot: behalve minieme strookjes land op een aantal punten langs de oostgrens kreeg Nederland slechts het gebied van Elten en een gebied bij Sittard toegewezen; de twee gebieden besloegen samen 60 vierkante kilometer en er woonden

¹ Zie voor de samenstelling van de Nederlandse kabinetten in de periode mei 1945 – maart 1951 Bijlage I achter in dit deel.